

A N T E C K N I N G A R

om

M I N S M Å L Ä N D S K A S L Ä K T

Odensjö jan.-febr. 1979

Birgit Wennersten

Inledning; släktregister m.m.

Under våren 1978 skrev jag ner en del minnen, egna och äldre generationers, om släkten på min mors sida. Jag har här antecknat liknande hågkomster om min fars (farfars) släkt i form av släktregister m.m och kompletterande anteckningar.

Förutom av kvarvarande dokument har jag haft stor hjälp av material från Isak Persson, Björkenäs, och från Sven Eriksson, Hyltan. För släktregister II, min farfars släkt från Vrå, stöder jag mig huvudsakligen på anteckningar gjorda av min bror, Ragnar Holte, under en "släktresa" i Vrå år 1974. Min son Anders har gjort en del utdrag ur riksdagsarkiven, och min mor hade bevarat dödsrunor över min farfar och far, förutom att hon bidragit med många egna minnen. Många upplysningar har jag dessutom fått genom samtal med släktingar och äldre personer. Mina egna minnen har förstås också fått sin plats.

Släktregistren har haft som utgångspunkt min farfar, Johan Peter Persson, och hans hustru, Johanna Eriksdotter. Från dem har sökts bakåt i tiden för att fastställa ägare till Hult och Singsjö, då de befunnit sig i släktens ägo. För deras efterkommande har redogjorts i helhet. Likaså har, i reg. I, redogjorts för ättlingar till Elias Eriksson, Hyltan, min farmors enda syskon. För min farfars syskon redogöres i reg. II.

I Hult, Odensjö

II Singsjö, Vrå

III Johan Peter Persson, Hult, och hans familj

IV Oskar Vilhelm Holte, Linköping, och hans familj

Registren bifogas

Släkttrådar. I dessa översikter har jag samlat några släktförbindelser som jag känt till förut, eller kommit i beröring med vid arbetet med föregående släktregister. Här har jag inte strävat efter någon fullständighet.

A Bengta, syster till Ingjerd, och gift i Torarp

B Wåkön

Översikterna bifogas

Spridda anteckningar

Under denna rubrik har jag skrivit en del om äldre generationer, dels vad jag hört återberättas, dels egna minnen. Det är alltså inte fråga om några levnadsbeskrivningar, utan om fragment som kommit fram vid upprättandet av registren. Naturligt nog har jag haft mest tillgång till material om min egen far och farfar.

Romerska siffror (I--) hänvisar till släktregistren. Stora bokstäver (A--) hänvisar till "släkttrådar".

Hult
(Reg. I)

Jöns Jönsson (I) kom från Hyltan, Odensjö. Hans hustru, Brita Eriksson, var från Odensjö Smeagård. Arndt Johansson (A) berättar, att hon hade klumpfot, och eftersom man trodde, att det kunde vara ärftligt, fick hon en extra stor hemgift. Lyttet har emellertid aldrig återkommit i släkten. - Hos oss och i Slätthem finns en del äldre föremål av trä med bomärket E. På en tina finns även årtalet 1784. Möjligen är dessa gjorda av Britas far, Erik.

Jöns och Brita köpte gården Hult, 3/16 mantal, som såldes på ting av Måns Andersson Westberg och Kerstin Larsdotter. Köpesumman var rikstaler 1.116 jämte särskilda villkor.

Om Jöns Jönsson berättar Isak Persson följande, som han hört av sin far, Leander i Skrinhult:

"Jöns var en bård jägare. När han körde till Halmstad på stadsresor hade han alltid bössa och hund med sig och jarade viltbråd medan dragarna till lasset vilade. Viltet sålde han sedan i staden för att förstärka reskassan. Jöns har berättat om vad som hände en gång, när han skulle gå till en dansk båt för att sälja sitt vilt (de betalade bäst på båtarna). Där hade då varit en före honom och lurat dansken, simulerat med ett krokigt ben. Dansken var ond och frågade Jöns: Har ni inte sett en vinkelhaus; han lurade mig och

sa, att det var en orre han sålde. Det var ingen orre, det var en trärännare, en barkflängare, en bitter fadren, en gast i skogen (hackspett)." ¹⁾

Jöns och Brita hade tre döttrar. Den äldsta, Ingjerd (I) gifte sig med Erik Andersson (I) från Skrinhult. De övertog Hult år 1846 mot en ersättning av rikstaler 777:37:4 jämte undantag. Under deras tid uppläts på Hults ägor torpet Lindesberg, år 1855. Torpet avsöndrades (friköptes) år 1872 med 1/48 mantal, varav hälften från vardera gården i Hult.

Erik Andersson var en stor möbelsnickare. Han har gjort den kökssoffa och de stolar vi har i köket. De är gjorda utan spik. Han har också gjort det ofullbordade fällbordet (saknar låda), enligt Kalle hans sista arbete.

Ingjerd och Eriks gravsten finns bevarad, lutad mot kyrkogårdsmuren. Den togs bort, då Adolf Eriksson, Hyltan, dog och övertog deras gravplats. Den undantagsstuga, där Erik och Ingjerd bodde på Hult, sedan min farfar övertagit gården, utgör stommen i Slätthems nuvarande uthus.

Ingjerd syster Bengta (A) var gift i Torarp, systemen Kerstin var gift i Byholma.

---

1) Jämför Fredrik Ströms "Folket i Simlångsdalen", där han berättar om virkesfororna från Småland till Halmstad, och hur gästgivargården var en viktig rast- och träffplats.

Singsjö
 Farfars
 Syskon
 (Reg. II)

Farfar kom från Vrå, och i Vrå bor fortfarande många medlemmar av släkten kvar.

Petter Johansson (II) med hustrun Catharina Pehrsson (II) från Odensjö Ringagård köpte år 1820 Singsjö Västregård, 5/32 mantal, av kyrkoherde Th. Linnell.

Då Catharina blivit änka, sålde hon år 1848 gården till sin dotter, Maja Lena Petersdotter (II) och dennes make Per Jönsson.

Per Jönsson, som kom från Odensjö, byggde den mangårdsbyggnad som ännu står kvar i Singsjö. Per var också virkeshandlare. Maja Lena drev en affär i en ekonomibygnad, och hon tillhandahöll även mat och dryck. Bönderna kunde alltså först sälja sitt virke till Per och sedan gå till hans hustru och förpläga sig.

Under Per Jönssons ledning hölls Laga skifte i Singsjö by åren 1856-1859.

Per och Maja Lena hade fyra barn, av vilka min farfar, Johan Peter (III) var äldst. Han flyttade vid sitt giftermål till Hult. Vårt stora hörnskåp lär enligt Kalle ha kommit med från Singsjö. Då vi tog hand om det, stod det i Slätthems källare och var svårt skadat. Ville Aronsson hjälpte till att restaurera det, och jag målade det sedan i de färger vi funnit under en senare pålagd ekboasering. - Jag minns inte, att pappa berättat mer om Singsjö än att han en gång som pojke fick leda dit en ko från Hult. Det bör ha varit en dryg mil att gå.

Yngste sonen, Anton, ~~överstygårdaren~~ (II) övertog gården men sålde den snart och flyttade till Stråhult, där hans dotter, Mimmi (II) var gift. Mimmi lever ännu (1978) och vistas på långvårdskliniken i Ljungby. Hennes son, Gösta Svensson (II) äger nu gården.

Den tredje sonen, Benjamin (II), flyttade till Ljushult. Hans son, Evert (II), som alltså är kusin till min far, bor fortfarande kvar på gården. Av Benjamins barn träffade vi ibland på 1920 och -30 talet Sigrid Samuelsson (II), som bodde i Byholma, sedan hon tidigt genom en tragisk händelse blivit änka. Hon försörjde sig och sina barn med en liten kafé- och bagerirörelse.

Dottern Maria (II) var gift Simonsson och bodde i Ljunghult (släkt till Simonsson som ägde Åsens gård). Hennes dotterdotter Ulla (II), gift med Rune Andersson (II), har nu gården. En av Marias söner, Manne^{II}, flyttade till Unnaryd, och pappa brukade ibland på 30-talet söka upp honom, då vi gjorde våra cykelfärder dit, för att prata minnen. Mannes son förestod Konsum i Unnaryd.

Annars har vi haft föga kontakt med den delen av släkten. År 1930 eller -31, då vi fått egen sommarbostad i det ombyggda Slätthem, for vi med bil runt till släktens gårdar. Från den resan minns jag bäst "farbror Anton". Då bestämdes, att en släktträff skulle ordnas på Slätthem, och så blev också fallet. Jag var ju bara 14 år, och släkten var så talrik och för mig obekant, att jag inte kan redogöra för vilka som då var med. Men ett trevligt foto tog jag vid tillfället, nämligen av farmor, sittande på Slätthems trappa och omgiven av sina två svägerskor, Maria och Tilda. Någon fortsättning på släktträffarna blev aldrig av, men år 1974 for mamma och min bror Ragnar ungefär samma rundresa som vi gjort på 30-talet och träffade en hel del av släkten och fick uppgifter om ännu fler.

Farmors
bror
(Req. I)

Elias Eriksson (I) köpte Hyltan i Odensjö vid sitt giftermål år 1879. Hyltan hade ursprungligen bestått av två gårdar, vardera på 1/8 mantal. Den föregående ägaren, Bror Brorsson, hade köpt båda hemmanen och byggt det nuvarande stora boningshuset år 1878. Gården var alltså vid Elias tillträde på 1/4 mantal.

Elias Eriksson var en allmänt aktad man och en mycket anlitad förtroendeman i socknen. Åren 1910-1916 (hans dödsår) var han ordförande i kommunalnämnd och kommunalstämma. Han var också ortens "skrivare" vid bouppteckningar, auktioner etc. Då hans äldste son övertog gården, flyttade han med sin hustru och sonen Janne till Röshults Övregård, där han bodde till sin död.

Adolf Eriksson (I), Elias Erikssons äldste son, övertog Hyltan vid sitt giftermål år 1911. Även han blev en förgrunds gestalt i socknen. Han var nämndeman och överförmyndare, ordförande i fattigvårdsstyrelsen åren 1919-1922 samt 1935-1951. Åren 1942-1951 var han ordförande i kommunalnämnden, d.v.s. till dess Odensjö kommun vid årsskiftet 1951-1952 slogs samman med Lidhults kommun. Han övertog också sin fars "skrivareuppdrag".

Janne Eriksson (I), Röshult, brukade gården till dess hans son; Olle, övertog den i början av 1950-talet. Olle lät bygga om boningshuset, som också vreds ett kvarts varv, så att det kom att ligga med långsidan istället för gaveln mot vägen. - Under många år skötte Janne posthämtningen vid Åsens station. Då körde han med häst och vagn och kunde väl samtidigt ta med andra varor från järnvägen. Sina sista år bodde han i Västra Vret.

Aron Evald Eriksson (I) var den av bröderna som vi träffade mest. Det var ganska naturligt, eftersom han var folkskollärare liksom min far och rätt ofta besökte Linköping. De gick båda igenom Göteborgs folkskoleseminarium, Evald några år tidigare med examensår 1909. Större delen av sin lärargärning tjänstgjorde han i Mariannelund. Han avlade studentexamen som privatist.

I kommunen var han anlitad som medlem av fattigvårdsstyrelse, nykterhetsnämnd och barnavårdsnämnd. Han var också kommunens revisor. Inom lärarkåren tjänstgjorde han som representant i skolrådet.

Efter pensioneringen flyttade Evald till Tranås, där han köpte ett hus, vilket fortfarande ägs och bebos av hans dotter Birgit. Frimärkssamlande var en av hans stora hobbies, och hans stora frimärkssamling lär fortfarande finnas kvar. Så länge farmor levde, brukade Evald alltid komma och hälsa på henne vid sina besök i Odensjö, och jag kan i minnet se honom sitta vid farmors bädd och försöka samtala med den gamla, som på slutet var både nästan blind och döv. Evald dog år 1974 och är begravd i Odensjö.

Farfar
och
farmor
(Req. III)

Min farfar, Johan Peter Persson (II och III), kom från Sing-sjö till Hult år 1877, då han gifte sig med Johanna Maria Eriksdotter från Hult. Gården var på 17/96 mantal och övertogs för kr 2.400 jämte undantag. Det var ett småbruk, där största inkomsten kom från skogen. Fyra söner och fyra döttrar föddes - min far, Oskar Holte född 1890, var yngst av söner-na. Jag kan inte minnas att han berättat mycket om sin far, annat än att denne ingav respekt, var bestämd och rättvis. Samma omdöme har jag fått av andra som känt honom: en mycket aktad man, en ståtlig man.

Enligt dödsrunan var han anlitad "på alla möjliga inom kommunen förefintliga förtroendeuppdrag". Åren 1903-1910 var han ordförande i Odensjö sockens kommunalstämma, kommunalnämnd och fattigvårdsstyrelse. Hans porträtt, där dessa data framkommer, beställdes att hänga i Odensjö kommunala sammanträdes sal (i nuvarande Rosanders bostad, gamla småskolläraryrbostaden). Förstoringen, samma som den i Slätthem, gjorde pappa relativt sent och den hänger nu hos oss. Farfar var också nämndeman, landstingsman, kyrkvård, ledamot av socknens brandstodsstyrelse m.m. - Några få dagar före sin död avsade han sig alla kommunala uppdrag i en skrivelse till stämman, som uttalade sin stora tacksamhet för hans insats.

Farfars största förtroendeuppdrag var som riksdagsman för Sunnerbo västra valkrets. Han var socknens förste och hittills ende riksdagsman, och ännu efter 70 år kan man höra honom omnämnas som "riksdagsmannen" och gården i Hult som "riksdagsmannens". När han nominerades på lantmannapartiets lista, skedde detta, enligt Isak Persson, med starkt stöd av släkten i Vrå. I trakten tillhörde alla vid seklets början samma parti, närmast motsvarande vad som senare kom att kallas högerpartiet (och då ibland kallat andra kammarens högerparti). Kantor Ahlgren, ortens valförrättare, har berättat, att rösträkningen var lätt avklarad, eftersom man visste, att alla röstade på samma parti.

Farfar kom in i riksdagen i början av 1900-talet, valdes om för en period och slutade år 1908, då valkretsen slogs ihop med Sunnerbo östra och han trädde tillbaka för E.O. Magnusson.

Min son Anders har forskat i riksdagsarkiven för att se om farfar där gjort någon speciell insats. Detta kan knappast sägas vara fallet. Hans namn återfinns i underskriften till åtskilliga motioner, t ex år 1903 på en motion av Waldenström "mot utskänkning av öl å lägerplatser m.m.", år 1904 "angående anslag till de s.k. folksanatorierna", samma år i en motion tillsammans med Magnusson i Tumhult om "begränsning för rätten för handlande att idka handel vid filial".

År 1904 väckte han en egen motion i anledning av en proposition om åtgärder vid försäljning av Vislanda-Bolmens järnväg. Han yrkade då, att järnvägen inte borde försäljas till underpris till Halmstad- Bolmens järnväg, utan att skulden skulle efterskänkas till konkursbolaget. Denna motion gick igenom.

För år 1908 finns hans underskrift bl.a. i en motion om "hårdare revision av Djurgården och lustslotten", i en motion med positiv inställning till penninglotterier, samt i en motion med förslag om mindre pengar till landsstaten.

Farfar måste ha varit mycket mån om sina barn. De två yngsta sönerna fick en för ortens förhållanden gedigen utbildning: Karl på lantmannaskolor och Oskar som organist och folkskollärare. Arndt Johansson, vars far var kusin till farmor, berättar, att Hult var känt för sina stora julkalas, ofta tillsammans med Elias Eriksson, vars familj han för övrigt umgicks mycket med. Pappa har också berättat om dessa julkalas: gästerna måste ju då övernatta, och till det fanns övre våningen med bl.a. två utdragssoffor (varav en nu i vårt kök). Ingrid Andersson, vars mormor var gift i Torarps Västergård och kusin till farmor, berättar att hennes mormors familj alltid drack kyrkkaffe i Hult, som passerades på väg till kyrkan.

Pappa mindes, att farfar var skicklig att knyta nät. Över huvud taget tycks han också ha varit skicklig med sina händer, eftersom Leander i Skrinhult berättat, att han var väldigt duktig att sticka, och att han stickade både strumpor och tröjor åt barnen. "Det var ett rent nöje att se honom handskas med stickorna. En tröja var klar på ett par kvällar".

Farfar dog i cancer år 1910.

Om det berodde på att farmor inte ville stanna på gården, där hon fått uppleva så många dödsfall och sorger, eller på att sonen Karl inte ville överta gården (pappa gick ännu på seminariet och var väl aldrig påtänkt som jordbrukare), alltnog: år 1911 såldes Hult. Det var då taxerat till 8.000 kr. Skogen såldes för 28.000 kr. till Rydö Bruks- och Fabriks AB (nu Hyltebruk). Hemmanet såldes till brukspatron P.G. Tamm för 10.000 kr. Det senare var ett bulvanköp för bolagets räkning. Elias Eriksson var också spekulant på sin fädernegård men blev överbjuden av bolaget.

Hemmanet arrenderades ut till Andor Jonsson. Senare löstes det in av honom (eller hans söner) som hade förköpsrätt mot bolaget. Hans efterkommande bor fortfarande kvar.

Boningshuset har byggts om och ändrats mycket sedan det var i farfars ägo. Även den gamla lagården är rivet och ombyggd. Det finns dock en del gamla foton som visar den typiska smålandsgården.

Efter farfars död köpte farmor, Johanna Persson (I och III) en tomt mitt i kyrkbyn och lät bygga det hus som ännu står kvar och som fick namnet Slätthem. Huset byggdes med delvis inredd övervåning och hade högt i tak. Vid den kraftiga murstocken mitt i huset fanns förutom spis tre kakelugnar på bottenvåningen och två på övervåningen. Under halva huset lades en källare i sten - de stora blocken lär ha hämtats dit av Ville Aronsson. Vid ombyggnaden år 1930 tillkom ett rum i vardera våningen. Vi övertog övervåningen som sommarbostad, och Kalle fick sitt nya rum i bottenvåningens tillbyggnad. Det försågs med kakelugn mot en extra murstock. En formell trädgård anlades mot vägen med symmetriskt lagda blomsterbatter och grusgångar och med en syrenberså på var sida om huset. Runtom planterades haftornshäck. En köksträdgård anlades även. Uthuset rymde ko, gris och höns. Där fanns också tvättstuga, vedbod, avträde och loge. Tomten i övrigt användes till potatis och rotfrukter samt till vallväxter. Utan ett visst mått av självhushåll kunde man inte tänkas etablera sig.

Läget mitt i byn var väl valt för att komma nära kyrkan och byns "herrskaap", prästen och skolläraren. Som riksdagsmannans änka kunde farmor själv räkna sig dit. Farmor och Hulda har jag aldrig sett med annat än sjalett, "klut", på huvudet, men Ida och Emma hade hattar, vilket visade att de var "fröknar". Huset ansågs ha så hög standard, att det hyrdes av den nogräknade prosten Norbäck, medan prästgården (nuvarande Hemströms) byggdes. Den gamla prästgården flyttades samtidigt till sin nuvarande plats (Svensgårds) och förvandlades till ålderdomshem. Farmor med familj bodde under tiden i Ljungby. Från min tidigaste barndom minns jag farmor som en myndig och kraftfull gestalt. Hon umgicks gärna med folk, hon hade sinne för humor och skrattade ofta.

Farmor var mycket duktig att väva. Hon hade ett utomordentligt sinne för färg och mönster. Det finns kvar en del vackra bolstervar och draperier, numera omsydda, liksom dukar och mattor. Jag minns henne endast som mattväverska.

Från de många utrymmena på vindsvåningen minns jag särskilt den garderob, där farmor förvarade sitt bakverk. En förförisk doft spred sig, då hon öppnade locket till "bakkistan". På sin höga ålderdom drabbades farmor hårt av dövhet och blindhet, förutom av ekonomiska bekymmer. Trots sina handikapp var hon mån om att följa med vad som hände.

Strax före midsommar 1941 anföll Tyskland sin bundsförvant Sovjet, och därigenom avgjordes krigets och världshistoriens förlopp. Tidigt den ödesdigra morgonen lästes kommunikén upp i radion. Ragnar, som låg i rummet ovanför kammaren, där Kalle hade sin radio, hörde genom den tunna trossbotten både kommunikén och följande högljudda replikskifte; Farmor ropar från köket: "Kal, va ä dä da säja på radioen?" - "Dä ä tusken som slåss mot russen" - Paus - "Men da ä la sams?" - "I går va da sams, i da ä da osams".

Farmor dog år 1946, 92 år gammal.

Min fars
Syskon
(Req. III)

Av mina farföräldrars åtta barn dog tre unga, och dem har jag aldrig känt och vet rätt litet om.

Albin (III) och Emma (III) dog båda i difteri år 1897. Av Albin finns så vitt jag vet ingen bild. Emma finns på ett skolfoto från mitten av 1890-talet. Frida Ferm från Fagerlid, som var hennes skolkamrat, såg kortet då hon något av sina sista levnadsår bodde på Slätthem, och kommenterade: "Se så hon sträcker fram fötterna, riksdagsmans dotter" (istället för att blygsamt dölja dem under kjolen). Efter detta skolfoto gjordes en förstoring av Emma som jag minns från Slätthem. Farmor tycks ha tagit hennes död särskilt hårt. Den dotter som föddes samma år fick också namnet Emma.

Albin var ju vuxen vid sin död. Det måste ha varit ett hårt slag, då även näste vuxne son, Frans (III) dog. Han måste väl ha varit den som fått överta mycket av ansvaret för gården under farfars riksdagsperioder. Han finns på ett foto från Hult från slutet av 1890-talet. Vi känner honom bäst som finsnickare. Han har gjort vår väggbokhylla, ett väggskåp med glasdörrar (Slätthem) och en mängd tavelramar. Sannolikt har han också tillverkat skrivbordet, som var Kalles och nu står i Slätthem, och två fönsterbord med svarvade ben.

Huldas (III) avgångsbetyg från skolan finns kvar - det var ett slätt B i alla ämnen utom A i kristendom. Det var väl ett sätt att släppa ut alla ur skolan. Efter vårt mått skulle Hulda säkert ansetts för "hjälp-skolenässig". Hon kunde endast hjälpligt läsa och med svårighet skriva.

Efter vad det berättats mig, tog Hulda flyttningen från Hult oerhört hårt. Hon drev omkring längs stränderna, och man fruktade för hennes liv och förstånd.

Mitt minne är, att farmor behandlade Hulda som ett tjänst^ehjon (eller kanske som det barn hon alltid förblev) och lät henne utföra alla grovgöromål inne och alla utesysslor, medan farmor själv skötte matlagning och bakning. Farmor och Hulda hade sina sovplatser i köket. På kvällarna satt de på var sin sida om köksbordet, och då hade Hulda ofta en virkning på gång.

Hon virkade stjärnor i grovt bomullsgarn, vilka sedan syddes ihop till dukar. Det gjorde hon fint med sina knotiga fingrar. Mot främmande var Hulda direkt skygg. På "kalas" satt hon i en vrå utan att säga något och försökte nervöst plåna ut sig själv. Pappa brukade ge henne klännings- och förklädestyg till jul och födelsedag. Det syddes upp av Anna Mild, som jag tror var den enda Hulda hade något som kunde kallas vänskapsförhållande till. Mot farmor förhöll hon sig som ett barn, med barns sturighet ibland.

I en liten by blev (och kanske blir) egenheter mer utsatta för spe än överseende. Hulda kom, berättar Anna Bengtsson, ofta ner till tvättbryggan och tvättade och tvättade sina ben och fötter. Kring Slätthems brunn var alltid vått, åtminstone sommartid, eftersom Hulda brukade vinda upp en eller två hinkar för hand- och fottvagning, sedan hon fyllt vattenspannen.

Som barn kände vi det närmast genant med Huld^as sätt eller brist på sätt. Som ett stillfoto kan jag se framför mig, hur Hulda en gång stod med tårade ögon på kökstrappan vid vår avresa. Det slog mig som en blix: Hon bryr sig om oss, som inget gör för henne.

Hulda hade kraftiga åderbrock på benen, och det orsakade troligen den blodpropp som gick direkt till hjärtat. Farmor hade alltid bekymmer för hur det skulle bli med Hulda, då hon själv var borta, och hon var nästan glad att Hulda "fått gå före". Jag minns, att pappa med vemod mottog dödsbudet. Ett menlöst om än vuxet barn hade dött.

Karl Emil (III), Kalle, fick en gedigen utbildning till lantbrukare vid Hvilans och Alnarps lantmannaskolor. Varför det inte föll sig naturligt för honom att överta fädernegården vid farfars död, vet jag inte. Kanske hade han vid det laget "större vyer". Han ägde under några år Eka gård utanför Ljungby och, möjligen tillsammans med farmor, också ett hus i Ljungby. Under en tid hade han plats som förvaltare hos den beryktade Florence Stephens på Huseby.

Till Odensjö återvände Kalle i mitten av 1920-talet för att etablera sig som lanthandlare. Den handelsbod han övertog hade byggts på Slätthems mark för Konsums räkning i början av 1920-talet. Den låg i hörnet av landsvägen och Löcknavägen. Konsum lade ner verksamheten på grund av dålig lönsamhet. Hur Kalle kunde tro, att det skulle bli mer lönsamt för honom, förstår jag inte, men han hade förstås bostad och kost hos farmor. Ännu lever några av dem som arbetade med bygget, nämligen Sannér och Albin Aronsson. Huset byggdes med källare i sten. Taket var först endast täckt med tjärpapp, men pappa bekostade tegeltak, troligen i slutet av 30-talet, då det såg ut som om huset annars skulle förfalla. Kalle spekulerade en del i skogsaffärer och förlorade pengar under de dåliga tiderna i början av 30-talet. Ungefär samtidigt byggdes i Odensjö en ny handelsbod (Götes nuvarande) och byn, som egentligen inte kunde föda en lanthandlare, hade plötsligt två konkurrerande. Det blev Kalle som drog det kortaste strået. Affären stängdes i mitten av 1930-talet, och mot gäldenärerna ordnades ackord.

En lanthandlares varuutbud var under en tid, då fortfarande självhushåll bedrevs i så stor utsträckning, ganska annorlunda mot i dag. Det fanns t.ex. inga förpackningar, utan allt måste vägas och mätas upp. Inte heller affärstiden hölls så noga; jag minns hur Kalle ofta blev störd i maten och även på kvällstid. Tidvis hade han någon pojke till hjälp. Denne bodde och åt då hos farmor. En sommar minns jag, att denne pojke var en släkting från Byholma, son till Sigrid (II) som var änka och drev ett litet kafé där. Sven och jag ägnade oss

1)

åt rafflande kortspel sittande i trappan till Slätthems övervåning. Vi spelade "Europas städer", och jag minns ännu hur vi uttalade de besvärliga namnen helt efter stavningen.

Kalle var, som jag minns honom, alltid något långsam och sävlig i sina rörelser. Kanske hade han, liksom pappa, vissa besvär med hjärta och cirkulation. Efter affärens sammanbrott var han länge sjuk och sängliggande. Det var väl både psykiskt och fysiskt betingat, och ett visst missbruk av lugnande medel är också med i bilden.

Affären stod sedan tom i många år. En tid öppnades den av Gustav Larsson från Åsen, gift med Berta (A). Han hade lämnat sin handelsbod i Åsen och hyrde av Kalle, men han avled efter kort tid. Under kriget användes lokalen till logi åt beredningsarbetare. Under några år hyrdes kontor och kök ut till Adolf Pettersson från Löckna mot en synnerligen blygsam hyra. Denne var en slags daglönare i byn. Vid Kalles bortgång ville pappa riva huset. Vi fick då köpa det och ungefär halva Slätthems tomt och lät flytta det till dess nuvarande plats år 1956. Huset vreds ett halvt varv. Första ombyggnaden gjordes av Sannér, som också jämnade ut den gamla tomten. Handelsboden utgjordes av vårt nuvarande kök. Vår hall var kök och kammaren kontor. Övriga delar av huset var oinredda. Magasinet, med enkla brädväggar, har blivit vårt nuvarande sovrum och TV-rum.

Kanske borde Kalle ha blivit trädgårdsmästare. Visst är, att hans intresse låg mycket åt det hållet, även om resultaten på Slätthems magra sandjord och utan tillräcklig gödning var ganska klena. Han planterade vildaplar, som ympades, plommonträd, vinbärsbuskar och köksväxter samt ett rejält jordgubbsland. I en drivbänk hade han blomsterplantor, kålplantor etc., och dem sålde han billigt till dem som behövde. Blommorna var farmors avdelning, men Kalle var intresserad av växter och hade samlat ett stort herbarium. - Under senare år ägnade han sig också åt hönsskötsel.

Kalle hade byns första utombordsmotor på sin kraftiga bolmeneka, som byggts av Axel Mild. Mycket nätfiske bedrevs sommartid, och fångsten var ofta riklig. Vi fick också göra utflykter på sjön. En gång minns jag, att farmor, mamma och jag följde med till Helgaholm för att plocka björnbär, medan Kalle och pappa lade ut nät. Vi blev nästan jagade i sjön av ungnöten som blivit förvildade av att gå där på bete hela sommaren. Jag häpnade över att farmor visade sig så djärv och livlig, där hon med höga rop och en kraftig stör räddade oss. Några björnbär blev det dock inte.

Farmor var under sina sista år sängliggande, och det var Kalle som skötte henne. Efter hennes död lät pappa inreda halva undervåningen på Slätthem, som han löst in av syskonen, till sommarbostad åt sig. Vi fick då disponera övervåningen. Kalles bostad blev det gamla köket och kammaren. Snart blev han så dålig, att han först endast vintertid men så småningom permanent måste bo på ålderdomshemmet (nuvarande Svensgård). Han delade det rum, som nu används som vävkammare, med en annan åldring. Kalle avled i cancer år 1954, efter att sina sista år ha varit mycket sjuk och fått göra flera sjukhusbesök, bl.a. i Lund.

Ida (III) var gift med Nils Jönsson, Odensjö, och hade fyra barn. Jag tyckte alltid hon var söt, lång som alla i släkten och med bra hållning och ljust lockigt hår, som gått i arv till hennes barn. Det kändes som om hon var den av syskonen som intellektuellt var mest lik min egen far. Före sitt giftermål år 1919 gick hon igenom hushållsskolan Margareta i Linköping och bodde då hos mina föräldrar. Någon tid hushållade hon åt Kalle på Eka.

Idas och Nils hem i Odensjö byggdes om på 1950-talet och där bor nu sonen Gunnar med familj. Dessförinnan var det en typisk gammal smålandsgård med mycket lågt i tak. I Norregård fick vi syskon bilden av "livet på landet", som det var på sommaren. Höskörd, mjölkning etc., som var okänt för ett stadsbarn, kunde vi följa där. Vi hämtade vår mjölk var kväll, och i köket fanns en separator, som faster Ida skötte. Ibland fick jag se henne kärna smör.

Nils hade en av byns två första cyklar, berättar Ebba Skoglund, vars far, kantor Ahlgren, var ägare till den andra. Som ung hade han tid att ägna sig åt finsnickeri och har gjort en del vackra möbler. Även på äldre dar fick han tid att ägna sig åt denna hobby. Nils var intresserad av skytte, och under flera år var han ordförande i ortens skytteförening. Han var även ordförande i fiskeriföreningen och i ortens avdelning av bondeförbundet. Kommunalt var han medlem i fullmäktige och kyrkoråd. Under några år var han kyrkvärd. Nils var musikalisk och duktig att spela orgel. Han fick ofta byta av kantorn som organist.

Men främst minns vi Nils som skarp i repliken och som underhållande historieberättare. Många gånger har jag ångrat, att jag aldrig skrev ner några av hans berättelser från gamla tider. Hans far, Noak Jönsson, hade varit byns slaktare, berättade Nils bl.a., och den lille Nils sprang och gömde sig med händerna för öronen för att slippa höra skriket från grisarna, som stacks i själva köket.

Atmosfären i Nils och Idas hem minns jag mycket väl. Mina kusiner kivade aldrig, som vi syskon gjorde, utan var snälla och hjälpsamma mot varandra. Jag ansåg detta bero på att man blev mycket snällare av att bo på landet. Det hade jag ju också förstått av läseböckerna Sörgården och Önnemo by. Då vi själva fått sommarhus i Odensjö var Nils oss till stor hjälp med planering och plantering av vår nya tomt, och våra två största björkar påminner oss om honom.

Ida dog i cancer år 1959. Nils avled utan föregående sjukdom i hjärtslag år 1966.

Emma (III) var gift med Valdemar Persson, Unnen. De hade fem barn. Äldsta dottern, Aina, var ungefär jämnårig med mig, och vi cyklade ofta de 6 kilometerna till varandra på somrarna. Hon bodde också ofta hos farmor och gick några år i skolan i Odensjö.

Emma var ovanligt blond och ljuslätt. Hon hade nog, liksom pappa, en hy som aldrig blev solbränd. Valdemar var hennes motsats, mörklagd och sommartid brun i hyn.

Deras hem i Unnen ägs numera av Malmö pistolskytteklubb. Utvändigt ser det likadant ut som förr. Huset liknar Slätthem och är väl byggt ungefär vid samma tid. Det ligger vackert på en höjd vid sjön Unnen. På sjön forslades på 20- och 30-talet en hel del virke med båt. Ett sågverk med eget stickspår till Åsens station låg inte långt ifrån. Valdemar sysslade en del med virkeshantering, och en gång minns jag att vi fick följa med på en ångbåtsfärd på sjön.

Jordbruket var nog både litet och otillräckligt. På 30-talet skaffade Valdemar bil och blev traktens andre taxichaufför - den förste var Arndt Johansson (A), Hästhult. Några fasta körningar, som t.ex. skolskjutsar, fanns inte, så inkomsterna blev säkert mycket oregelbundna. För oss var det bekvämt att kunna få hämtning och hemkörning Linköping - Odensjö med bil. Vägarna var ju vida sämre än nu, men trafiktätheten också en annan. Oftast kom Valdemar redan kvällen före avresan från Linköping, så att vi hade hela dagen på oss för de 28 milen.

Emma var, som alla av farfars barn, lugn och stillsam till sättet. Valdemar var mycket livlig och glad, och det kändes som en frisk fläkt, när han kom in i Slätthem. Då var han ofta pigg på en stunds bridgespel med pappa och Kalle, och spelet kryddades med hans dråpliga kommentarer.

Familjen lämnade Unnen i slutet av 30-talet och bosatte sig sedan i Halmstad. Vi träffade dem sedan huvudsakligen då de besökte farmor och Odensjö.

Emma dog i cancer år 1947. Valdemar levde till år 1969.

Min far
(Req. IV)

Min far, Oskar Vilhelm Holte, (IV) tog sitt nya efternamn under seminarietiden. Blivande lärare uppmanades att byta ut sina sonnamn. Eftersom Hult och Hulte var upptagna namn, fick det bli Holte. Minnet av Persson behölls i det namn, Pelle, som pappa alltid gick under i vänkretsen.

Det måste tidigt ha bestämts att pappa skulle bli lärare. Antagligen var han ett "skolljus" - hans seminariebetyg är utomordentligt goda. Av kantor Ahlgren fick han sin första musikundervisning, och pianot, som nu står i Slätthem, inköptes i början av seklet. Orgel var det vanliga heminstrumentet, så piano var en riktig statussymbol. År 1906 for pappa till Kalmar och avlade där organistexamen. Eftersom han hela sitt liv kom att tjänstgöra i Linköping, fick han inte stor användning för den yrkesmässigt.

Man måste ha fyllt 17 år för att tas in på folkskoleseminarium, och hösten 1907 började pappa på Göteborgs folkskoleseminarium och gick ut som färdig lärare våren 1911. Han fick omedelbart anställning i Linköping, där han huvudsakligen tjänstgjorde i Folkungaskolan. I Linköping fanns en lärarkår med goda kamratliga relationer. Pappa var med i sångkören, där han sjöng bas, och jag minns honom även som uppträdande i amatörteater. Mina föräldrar gifte sig nyårsafton 1914. Läraräktenskap var mycket vanliga.

Redan i Göteborg hade pappa blivit politiskt intresserad, och han var hela sitt liv socialdemokrat. I början av 20-talet såg det ut som om han skulle göra politisk karriär. Åren 1920 - 24 var han medlem av drätselkammaren, och 1923-24 medlem av stadsfullmäktige i Linköping.

År 1924 opererades pappa för blindtarmsinflammation. Såret infekterades och så småningom konstaterades TBC. Efter ungefär två års sjukdom, varvid han vistades ett år på Österåsens sanatorium, beslutade han, säkert efter läkares råd, att "ta det lugnt". Till det yttre förändrades han också en del under sjukdomen, eftersom man ansåg att gödning var bra mot TBC. Jag minns, att pappa måste tvinga i sig ett helt glas grädde var dag. Efter sjukdomen höll han hela sitt liv en

vikt på 82-85 kg, vilket visserligen inte var mycket för hans längd, men säkert 10-15 kg mer än i ungdomen, då han snarast varit extremt mager. Vi visste att pappa, efter en reumatisk feber i ungdomen, led av ett klaffel, som gjort honom befriad från militärtjänstgöring, och som gjorde att han gick på regelbundna kontroller hos en hjärtspecialist.

Så småningom återupptog pappa en del aktiviteter, dock aldrig de politiska. Han var lärarkårens representant i skolstyrelsen. Från dec. 1940- april 1941 var han vikarie på folkskolinspektörstjänsten. Då inspektör Zachrisson dog, blev pappa t.f. inspektör. 1942 beslutade stadsfullmäktige att ersätta inspektörstjänsten med distriktsöverlärartjänst. Pappa uppmanades att söka befattningen, och i maj 1943 utnämndes han till distriktsöverlärare. 1952 blev han utnämnd till kommunal folkskolinspektör (motsvarande skoldirektörstjänst i dag). Han gick i pension med utgången av år 1955. Som skolchef i Linköping gjorde pappa stora insatser i både det inre och yttre arbetet. Under hans ledning infördes fr. o.m. år 1950 försöksverksamhet med enhetsskola. Flera nya skolor byggdes, Södra Linnéskolan 1947, Kungsbergsskolan 1949, Wasaskolan 1953 och slutligen Ånestadsskolan. Under åren 1950-1957 var han ledamot av skolkommittén, som förberedde införandet av grundskolan.

Vi vet att det var mycket arbetsfyllda år. Pappa arbetade grundligt men inte särskilt fort. Han unnade sig praktiskt taget ingen ledighet under de 15 år han satt som skolchef. Även under semestrarna hade han alltid betänkanden att läsa och skriva och en massa byggplaner att sätta sig in i. Han hade oturen att ha ganska svaga administrativa medhjälpare och dessutom för få. Arbetet växte kraftigt utan att staben ökade.

En del övriga uppdrag hade han också, såsom ledamot av centralstyrelsen för Östergötlands barn, i bestyrelsen för Broby skyddshem, i Livräddningssällskapets östgötakommitté, samt som ordförande i Linköpings stads musiknämnd.

Pappa hoppades få tid att läsa mycket som pensionär. Hans intressen var särskilt historia, biografier, politisk debatt och religion. Hans ganska rikhaltiga bokhylla innehöll också skönlitteratur, särskilt klassiker, och en fullständig Strindbergsupplaga, eftersom Strindberg var en av hans favoritförfattare. - Sedan Ragnar beslutat gå den teologiska banan, gick pappa regelbundet i kyrkan. Jag tror att den mycket hårda schartauanska andan från hans barndoms kyrka skrämt honom en del. Han berättade en gång om hur han som barn varit rädd för djävulen och för domedagen, sedan han hört prästen i Odensjö kyrka.

Så många år att njuta av pensioneringen fick han inte. Sina sista år var han ganska sjuklig. Våren 1960 opererades han för en tidigt diagnosticerad cancer i tarmen. Han hämtade sig aldrig riktigt efter det, utan samma höst fick han med kort mellanrum två hjärtinfarkter, varav den sista ändade hans liv.

Pappa hann aldrig odla många hobbies, men en han aldrig gav upp var bridgespel. Fyra lärare träffades regelbundet var 14 dag och spelade auktionsbridge. På somrar och helger var han alltid pig på att fördriva en kväll med kortspel. En tid spelade han mycket bräde, medan jag sällan sett honom vid schackspelet. Ibland kunde man förmå pappa att på piano exekvera något av sina paradnummer, Kronobergarnas marsch eller Bergakungens sal ur Per Gynt. Då morbror Hugo kom på besök, och då Gunnar vuxit upp, sjöng han med dem gluntar, och hade då magisterns roll. Hela familjen minns honom som uppläsare ur Grönköpings Veckoblad. Till jul bidrog han med långa verser på paketen.

Min far var en synnerligen rakryggad gestalt med självklar auktoritet och stor begåvning.

Bifogade släktregister I - IV har haft som utgångspunkt min farfar, Johan Peter Persson, och hans hustru, Johanna Eriksdotter. Från dem har sökts bakåt i tiden för att fastställa ägare till Hult (I) och Singsjö (II), då de befunnit sig i släktens ägo. För deras efterkommande har redogjorts i helhet (III och betr. Holte IV). Likaså har redogjorts för ättlingar till Elias Eriksson, Hyltan, min farmors enda syskon (I). För min farfars syskon redogöres i II.

Uppgifterna i II har lämnats av min bror, Ragnar Holte, efter en rundresa i Vrå för några år sedan. En del material har jag fått av Isak Persson, Björkenäs, och av Sven Eriksson, Hyltan. Uppgifterna i I, III och IV om nu levande generationer har jag själv samlat in.

Under våren 1978 skrev jag ner en del minnen, egna och äldre generationers, om släkten på min mors sida. Jag har tänkt anteckna liknande hågkomster om min fars (farfars) släkt för att komplettera här bifogade släktregister.

Odensjö i dec. 1978

Birgit Wennersten